

Posudek magisterské diplomové práce
Bc. Markéta Dědková
Environmentální témata u českých influencerů
Fakulta humanitních studií University Karlovy
obor sociální a kulturní ekologie, 2022

Úvod

S postupující globalizací a rozvojem internetu sílí jeho vliv natolik, že vytváří dokonce i nové sociální role a funkce. Na místo hezkého českého *opinion leadera* (pro něhož alespoň dokážeme najít český překlad, byť příliš nepoužívaný, *názorový vůdce*) tak nastupuje plně digitalizovaný *influencer*, pro něhož se již český ekvivalent hledá přetěžko. Přesto je samozřejmě důležité se jevem zabývat, nejrozličnějšími způsoby a metodami, a téma, jež pro svou diplomovou práci zvolila **Bc. Markéta Dědková**, je proto zcela aktuální a zapadá i do oboru sociální a kulturní ekologie, který se věnuje i vlivům na utváření dobrého lidského společenství.

1. Obsahová stránka

Stručný a výstižný abstrakt trochu kontrastuje s velmi podrobným obsahem, který sleduje jak logiku problému v teoretické části, jež přehledně vysvětluje hlavní okruhy problematiky a jejich pojetí a reflexi u dobře volených autorů, tak logiku výzkumných výsledků v členění části empirické. Detail členění může být pro někoho až přílišný, pro mne je dokladem toho, že autorka měla svou práci velmi dobře promyšlenou a vždy přesně ví, co chce právě čtenáři sdělit.

Bombardování otázkami v pěkně napsaném úvodu jasně naznačuje subtémata, na něž autorka hodlá svůj výzkum zúžit.

Teoretická část nezačíná definicí udržitelného rozvoje náhodně, ale proto, že jeho strategie, obzvláště výklad tradičního sociálního pilíře rozděleného na sociopolitický a lidský je naprosto logickým výkladovým rámcem práce. Autorka při jeho výkladu neplýtvá slovy, ale při zdůraznění toho, co je pro ni nejpodstatnější, prokazuje spolehlivou znalost problematiky. Výklad pojmu *influencer* včetně typologie, v němž Markéta neopomene „omluvu“ za neexistenci českého ekvivalentu, je podobně stručný, ale plastický a v závěru objasňuje i malou hádanku z úvodu, v jakém smyslu má jev původ již před vznikem sociálních sítí. Výklad pojmu *greenwashing* je zúžený na vztah k firmám a reklamě, podobně odstavce týkající se mravnosti, morálky a etiky jsou spíše jen „povinným odrazovým můstkem“ pro další text, ale pro účely práce postačují. Odpovědnost k firmě a k environmentální problematice jsou jasně rozlišeny.

Klíčový pojem odpovědnosti je zpracován mnohem důkladněji a s využitím relevantní literatury počínaje klasikem Kantem a s využitím ne jen známých Šmajse nebo Hanse Jonase k environmentální odpovědnosti, ale i pěkně vytěženého Lukáše Kaly. Jonase a dále Apela nepřejímá Markéta automaticky, ale věnuje se i jejich kritikům. Podobně kriticky, byť pochopitelně s využitím limitovaného počtu autorů, postupuje i ve výkladu dalších klíčových pojmů (individualizace a její rozměry, riziko a riziková společnost, decizní prostory atd.). V tomto popisu obsahu je podstatné právě to, že si dovede své autory účelně vybrat (Librová, Kohák, Rynda) a při jejich interpretaci se přes nutná zjednodušení nedopouští chyb.

Metodologická část práce je napsaná podrobně a vyváženě. Dědková přiměřeně vysvětluje volbu svých postupů vzhledem k cílům práce a výzkumným otázkám, aniž by nadbytečně citovala a vysvětlovala metodologickou teorii. Je zřejmé, že si z poměrně široké literatury i za pomoci konzultací osvojila jak metody získávání dat, tak jejich interpretace.

Empirický oddíl se dobře čte, v dobrém slova smyslu. Autorka dokáže přiblížit průběh výzkumu, jeho limity i výsledky, citace a jejich interpretace jsou ve správném poměru.

Podobně zdařilá je vnější a vnitřní diskuse výzkumu a stručný Závěr, v něm je patrná snaha zůstat „při zemi“ a nepřetížít získaná data.

2. Práce s literaturou

Seznam literatury obsahuje dostatečné množství cizojazyčných zdrojů a je pěkně utříděn (slovníky a internetové zdroje zvláště, rovněž absolventské práce). Poměrně široké téma práce by samozřejmě uneslo daleko větší počet publikací z různých oborů, ale vybrané zdroje jsou reprezentativní a autorka je hlavně dokáže velmi dobře vytěžit. Rovněž metodologické literatury je dostatek. Pochvalu zaslouží i skutečně funkční využití přednášek a jejich prezentací, parafráze, interpretace a citace jsou bezchybné.

Všechny bibliografické údaje jsou uvedeny jednotně, se vzorným dodržением citační normy. Drobné nepřesnosti se samozřejmě přesto objeví: Bergh je v seznamu literatury chybně uveden jako Berg, Horváthová (str. 20) není uvedena v seznamu literatury.

3. Formální stránka

Vlastní text práce má plně postačující rozsah asi 95 normostran. Celkem jednoduchý účelný lineární styl autorky je až na výjimky terminologicky přesný, sdělný, čtivý. Výjimky potvrzují pravidlo: „... rozvojové pomoci *dílčích* států...“ (str. 15); někde chyby až na hranici srozumitelnosti: „Spočívá v přijetí spoluprací na údajně udržitelných produkty, avšak tyto nejmenované značky mají jen zelený marketing.“ (str. 69); zdánlivá maličkost: kapitola 2.4.7 „Odpovědnost influencerů a spolupráce s firmami“ by se měla jmenovat „Odpovědnost influencerů ve spolupráci s firmami“, jinak titul zavádí.

Mluvnické chyby a překlepy se vyskytují poměrně hojně, nepřesahují však současný pohříchu pokleslý průměr. Některé chyby zjevně vznikly až při krácení textu, jež nebylo provedeno gramaticky důsledně: „O dalším rozšíření vlivu influencerů se zasloužily...“ (str. 15); „Nelze ale vynechat za zmínku i velmi aktuální platformu právě pro generaci Z a to Tiktok.“ (str. 15); „na poli sociálních sítích“ (str. 19); jiné však nikoli: „vlivné osobnosti získávali status“ (str. 16); „Přesné časové rozlišení generací se často rozcházejí“ (str. 19); „těmto firmám vyvarovali.“ (str. 20): vyhnout se *čemu*, ale vyvarovat se *čeho*...; „snahu o záchraně civilizace“ (str. 29); „aby je mohli čerpat i další generace“ (str. 32) občasně chyby v interpunkci atd. na dalších stránkách DP; překlepy: „Mega –influencer“ (str. 17, nejednota s ostatními); „životný styl“ (str. 18); „(environmetnální)“ (str. 23); skloňování zájmena „ona“ (hned 2x na str. 23); „nepřijmula“ (str. 23) atd. atd. (příklady z dalšího textu raději neuváděny).

Text je typograficky jednotný, pěkně vypravený, obsahuje všechny povinné náležitosti včetně projektu práce: Přílohy obsahují seznam respondentů, strukturu a na ukázkou úryvek rozhovoru, informovaný souhlas a projekt; přepisy všech rozhovorů jsou pečlivě uvedeny ve zvláštní příloze.

4. Celkové hodnocení

Před závorku je nutné vytknout, že po prvotní volbě tématu bylo jedním z hlavních záměrů zkoumání deklarovaných a projevených preferencí (AB split) respondentů. To, že byl

tento záměr opuštěn, zaslouží spíše pochvalu, protože byl z povahy věci a možností výzkumu nereálný, především časově, a autorka to dobře zdůvodňuje. Naopak soustředění na téma odpovědnosti, ať už ve smyslu dovnitř, k vlastnímu životnímu stylu, nebo vně k životnímu prostředí, se ukázalo jako nosné a jsem i z hlediska vlastního osobního zájmu vděčný, že si Markéta všímala povahy, podob a rozsahu odpovědnosti i zdola nahoru a opačně. Rovněž zúžení na dvě generace je logické (ač lze klást otázku, zda by neměl být sledován rozdíl před rokem 89, který generaci půlí a 90. léty po něm, ale vzhledem k tomu, že všichni příslušníci generace začínají vnímat sociopolitický svět až po 13.–15. roce věku, je i tato generace vlastně jednotná).

Teoretická část práce je zpracována v dobrém slova smyslu účelově: Markéta hledá konceptualizaci výzkumu a nachází ji velmi vhodně jednak u Lukáše Kaly (velmi pěkně vyložená a v empirické části také použitá Kalova triáda „předmět, subjekt a referenční subjekt“); u jednotlivých autorů v podobě úvah nad odpovědností a u Hany Librové a Ivana Ryndy nachází možnosti individuálních řešení a interpretací, jež poněkud překvapivě nestaví proti sobě, ale vedle sebe – a při výkladu postojů jednotlivých influencerů se odlišnosti pohledů zmíněných autorů osvědčují.

Drobné připomínky: od sociální ekoložky bych čekal, že při zmínce o kumulativním charakteru vlivů zmíní i synergii. U jinak dobře interpretovaného Jana Sokola a právě u jeho výkladu odpovědnosti jakožto rozšiřujícího prostoru svobody mi trochu schází diskuse se Sokolovým oblíbencem Lévinasem, pro něhož je tvář v tvář druhému odpovědnost víc než svoboda.

Teoretická část práce je tedy zpracovaná zcela uspokojivě a pro neinformovaného čtenáře je dokonce i přehledná a informativní. Výběr autorů je samozřejmě relativně úzký, ale dobře zdůvodněný a hlavně včetně výborného využití přednášek a prezentací výtečně slouží výzkumu. Provázání teorie s empirickou částí tak hladce funguje; diskuse je rovněž velmi dobře provedená a zajímavé závěry nejsou obsáhlé spíš jen proto, že si autorka pečlivě pohlídala, aby zůstala pevně ukotvená v datech.

Otázka pro obhajobu: po jistém úleku, že odpovědnost bude hodnocena jen ve vztahu k firmám a jejich produktům, jsem samozřejmě našel i téma environmentální odpovědnosti, dobře rozlišené u jednotlivých respondentů. Otázka zní: dá se odhadnout, zda a do jaké míry se respondenti svou vlastní prací učili environmentální problematice, prohlubovali znalosti a zpřesňovali názor?

Práce přes dílčí výhrady bez pochyb splňuje požadavky kladené na magisterské absolutorium a proto ji s potěšením **doporučuji** přijmout **k obhajobě** s bodovým ohodnocením mezi **16–17 body**, tedy s hodnocením „výborně“ podle zavedené stupnice oboru.

Praha 6. června 2022

PhDr. Ivan Rynda